

Sygnatura akt I C 2982/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

K., dnia 15-11-2017 r.

Sąd Rejonowy w Kaliszu I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR Katarzyna Porada-Łaska

Protokolant: sekretarz sądowy Sylwia Marek

po rozpoznaniu w dniu 15-11-2017 r. w Kaliszu na rozprawie

sprawy z powództwa M. K.

przeciwko Towarzystwu (...) S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę 6 000,00 zł

I. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powódki M. K. kwotę 6.000,00 zł (sześć tysięcy złotych 00/100) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 15.06.2017 r. do dnia zapłaty,

II. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 2.117,00 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

SSR Katarzyna Porada-Łaska

Oddalona apelacja S. M. II Ca 4/18

I C 2982/17

UZASADNIENIE

M. K. w dniu 10.07.2017 r. wystąpiła przeciwko Towarzystwu (...) S.A. z siedzibą w W. o zapłatę kwoty 6.000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 15.06.2017 r. oraz o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu podniesiono, że powód dochodzi zwrotu nawiązki wypłaconej poszkodowanemu R. G., orzeczonej na podstawie art. 67 § 3 k.k. wyrokiem z 13.04.2017 r. w sprawie II K 575/16 albowiem powód miał zawartą z pozwanym umowę ubezpieczenia OC pojazdów mechanicznych.

Pozwany wnosił o oddalenie powództwa; nie kwestionował istnienia powołanej przez powoda umowy OC, ale wywodził, że nawiązka orzeczona przez sąd karny na podstawie art. 67 § 3 k.k., nie jest objęta ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych.

Sąd ustalił co następuje:

Pojazd powoda był objęty umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych zawartej z pozwanym.

(okoliczność niesporna)

Sąd Rejonowy w Kaliszu wyrokiem z 13.04.2017 r. w sprawie sygn. akt II K 575/16, warunkowo umorzył postępowanie karne wobec M. K. oraz – na podstawie art. 67 § 3 k.k. - orzekł wobec niej nawiązkę w kwocie 6.000 zł na rzecz oskarżyciela posiłkowego R. G..

Powód w dniu 15.05.2017 r. uścił na rzecz oskarżyciela posiłkowego nawiązkę w orzeczonej kwocie tj. 6.000 zł.

Powód zwrócił się do pozwanego o zapłatę uiszczony kwoty powołując się na umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych – polisa nr (...).

Pozwany odmówił wypłaty.

(okoliczności niesporne)

Okoliczności faktyczne w przedmiotowej sprawie nie były sporne.

Sąd zważył co następuje:

Powództwo jest całkowicie uzasadnione.

Rozstrzygnięcie sprawy sprowadzało się do odpowiedzi na pytanie, czy sprawca wypadku komunikacyjnego, wobec którego orzeczono nawiązkę, może domagać się od ubezpieczyciela, na podstawie umowy OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, zwrotu świadczenia zapłaconego na rzecz pokrzywdzonego.

Na powyższe pytanie należy udzielić odpowiedzi pozytywnej.

Sąd w składzie niniejszym w pełni podziela pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w uchwale z 13.07.2011 r. w sprawie III CZP 31/2011, w której stwierdzono, iż sprawca wypadku komunikacyjnego, wobec którego orzeczono środek karny polegający na obowiązku naprawienia szkody, może domagać się od ubezpieczyciela - na podstawie umowy OC posiadaczy pojazdów mechanicznych - zwrotu świadczenia zapłaconego na rzecz pokrzywdzonego.

Obowiązek naprawienia szkody, pomimo umieszczenia go w kodeksie karnym, wykazuje wiele cech zbieżnych z odszkodowaniem cywilnym. Jego podstawową funkcją jest bowiem naprawienie wyrządzonej poszkodowanemu szkody.

Charakter prawny obowiązku naprawienia szkody nie był jednolicie postrzegany ani w doktrynie ani w orzecznictwie

Zgodnie z jednym nurtem obowiązek ten ma charakter penalny, a posiadanie pewnych elementów natury cywilnoprawnej, nie zmienia jego głównej funkcji, jaką jest ukaranie i resocjalizacja skazanego sprawcy. Według drugiego stanowiska, przewagę zyskuje funkcja kompensacyjna, skoro celem tego środka karnego jest właśnie naprawienie wyrządzonej przestępstwem szkody.

Istnieje też stanowisko pośrednie, zgodnie z którym środek ten pełni zarówno funkcję penalną jak i kompensacyjną, a obie mają równorzędne znaczenie.

W ocenie Sądu nie ma dostatecznych podstaw do uznania, że środek karny w postaci obowiązku naprawienia szkody pełni wyłącznie funkcję penalną czy resocjalizacyjną.

Taka funkcja niewątpliwie ma istotne znaczenie i obowiązkiem sprawcy zdarzenia jest jego wykonanie, zatem nie może on żądać, aby inny podmiot np. ubezpieczyciel, spełnił tę powinność za sprawcę (por. wyrok z 13 maja 2005 r., IV CK 706/04).

Nie oznacza to jednak, że funkcja penalna jest jedyną, czy też że wykazuje przewagę nad funkcją kompensacyjną. Taki wniosek należy wywieść między innymi z zasady, że Sąd karny nie może nałożyć tego obowiązku, jeżeli szkoda została już w całości naprawiona przez inny podmiot (np. przez ubezpieczyciela).

Jeżeli orzeczone środki karne nie pokrywają całej szkody, pokrzywdzony może dochodzić dodatkowych roszczeń w postępowaniu cywilnym. Już zatem przepisy kodeksu karnego i kodeksu postępowania karnego wskazują, że przy orzekaniu tego środka karnego (a także nawiązki czy zadośćuczynienia) chodzi nie tylko o represję wobec sprawcy czy jego resocjalizację, ale także, a nawet przede wszystkim, o naprawienie wyrządzonej pokrzywdzonemu szkody.

Sąd Najwyższy w powołanej uchwale z 13.07.2011 r. jednoznacznie nie podzielił stanowiska zawartego we wcześniejszej uchwale SN z dnia 21 grudnia 2006 r., III CZP 129/06, w której to przewagę nad funkcją kompensacyjną, przyznano funkcji penalnej.

Zwrócić należy uwagę także na poglądy doktryny w tym przedmiocie. Ustawodawca wprowadzając do kodeksu karnego instytucję naprawienia szkody, stosując się do aktów prawa międzynarodowego, zwrócił się w stronę kompensacji (por. A. Zoll, Kodeks karny, część ogólna, komentarz Lex, t. 1, W-wa 2012, s. 712). Dla celów analizy niektórych instytucji prawa karnego, takich jak obowiązek naprawienia szkody, czy nawiązka, niezbędne jest sięgnięcie do cywilistycznej siatki pojęć, a zwłaszcza szkody. Ubezpieczyciel nie jest zobowiązany do wykonania obowiązku naprawienia szkody za ubezpieczonego, ale powinien naprawić ją na podstawie umowy ubezpieczenia OC sprawcy (por. A. Muszyńska, Naprawienie szkody wyrządzonej przestępstwem, W-wa 2010, s. 72 i s. 340, B. Janiszewska, Prawnokarny obowiązek naprawienia szkody a obowiązkowe ubezpieczenie komunikacyjne, Przegląd sądowy 2009, nr 10, s.66). Warunkiem orzeczenia obowiązku naprawienia szkody, jest istnienie w dacie wyrokowania szkody – w całości bądź w części (por. Z. Gostyński, Obowiązek naprawienia szkody w nowym ustawodawstwie karnym. Kraków 1999, s. 156).

Nadto zaznaczyć należy, iż ustawa o ubezpieczeniach obowiązkowych (...) w żadnym z przepisów nie wskazuje, że kompensacji na zasadach w niej określonych nie podlega naprawienie szkody stwierdzonej wyrokiem karnym, zaś wyczerpujący katalog sytuacji, w których ubezpieczyciel może dochodzić od kierującego pojazdem mechanicznym zwrotu wypłaconego z tytułu ubezpieczenia OC, wymieniony jest w art. 43 ustawy. W tej normie prawnej ustawodawca nie przyznaje ubezpieczycielowi prawa domagania się od sprawcy zwrotu wypłaconej poszkodowanemu kwoty w sytuacji orzeczenia środka karnego.

Sens i cel obowiązkowych ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej sprawcy polega bowiem właśnie na tym, aby w ostatecznym rozrachunku koszt naprawienia szkody - w granicach określonych w ustawie i umowie - pokrył ubezpieczyciel w zamian za składkę zapłaconą przez ubezpieczonego sprawcę. Zatem stanowisko zajęte przez SN w uchwale z 13.07.2011 r., w istocie potwierdza cel ubezpieczeń obowiązkowych i prowadzi do zapewnienia ubezpieczonemu ochrony ubezpieczeniowej.

Dodać jeszcze należy, iż nawiązka (której zwrotu domagał się powód) stanowi substytut naprawienia szkody. Zamiast obowiązku naprawienia szkody oraz obowiązku zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, Sąd może orzec nawiązkę. Podstawą stosowania tego środka probacyjnego o charakterze kompensacyjnym jest jedynie art. 67 § 3 k.k., a nie art. 47 k.k. Bowiem art. 47 k.k. ma zastosowanie tylko w wypadku skazania, co przy warunkowym umorzeniu postępowania nie ma miejsca.

Skoro orzeczenie nawiązki ma zastępować naprawienie szkody lub zadośćuczynienie, to należy przyjąć, że nawiązka może być orzeczona tylko na rzecz pokrzywdzonego i ma stanowić alternatywne zaspokojenie jego roszczeń. Nawiązka orzekana po myśli art. 67 § 3 k.k., ma zatem spełniać funkcję zbliżoną do nawiązki orzekanej na podstawie art. 46 § 2 k.k.

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 k.c. i 817 k.c.

Wobec tego orzeczono jak w p. I wyroku.

O kosztach postępowania orzeczono w punkcie II. wyroku na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 98 § 3 k.p.c. i art. 99 k.p.c., zasądzając je w całości od pozwanego na rzecz powódki w wysokości 2.117 zł, w tym: 1.800 zł stawki minimalnej wynagrodzenia radcy prawnego ustalonej na podstawie § 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości

z 12.10.2016 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 1667 ze zm.); 300 zł opłaty od pozwu i 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

SSR Katarzyna Porada – Łaska